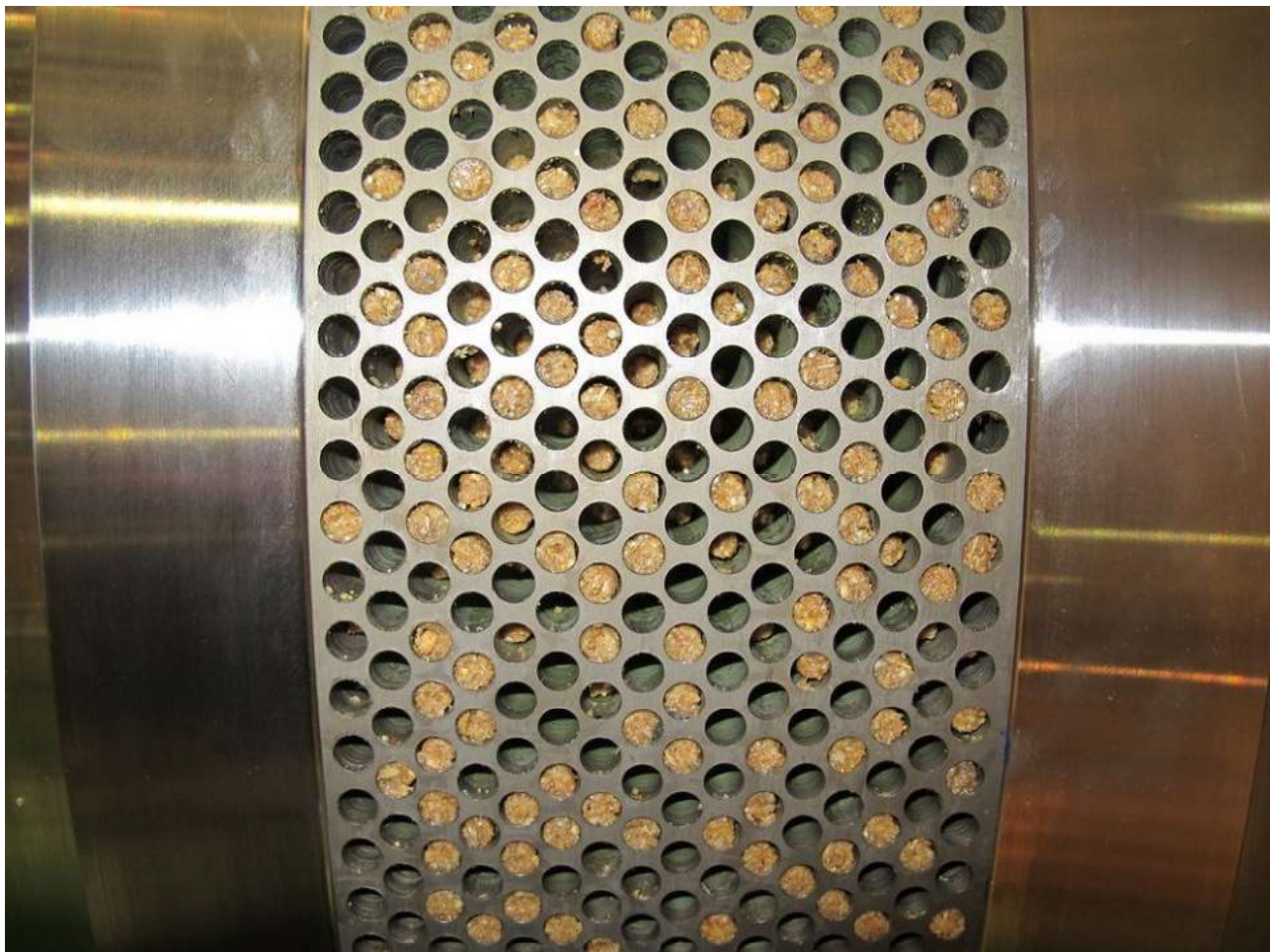

Lahko lesni peleti zamenjajo premog?

dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 21.02.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0013>)

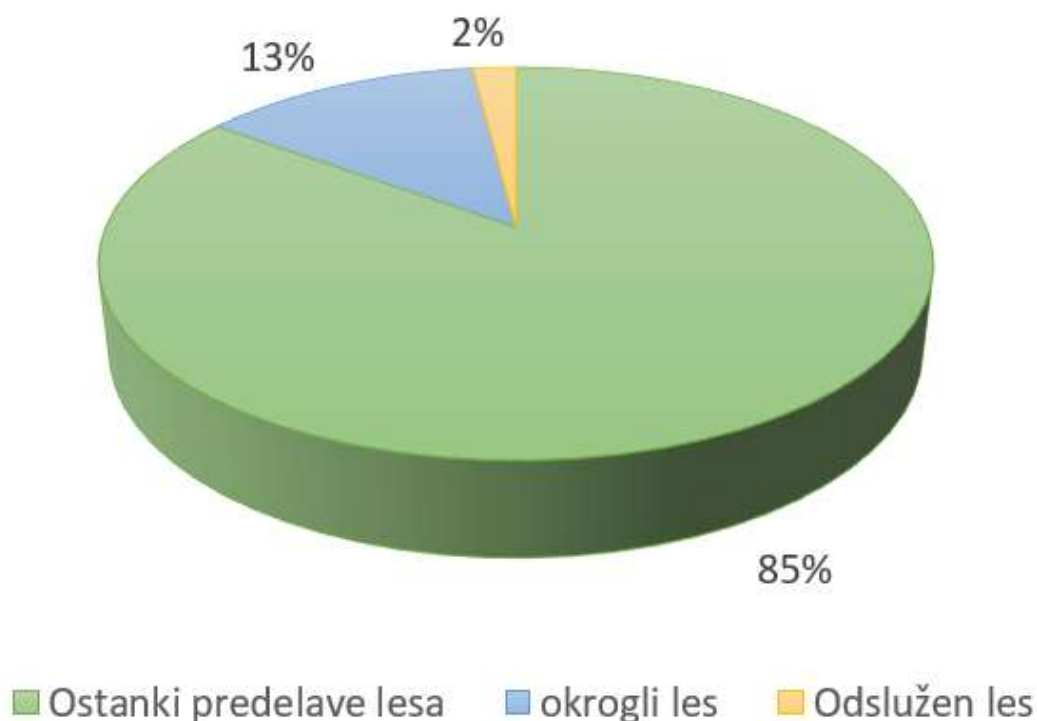
Svetovni trg industrijskih lesnih peletov je v strmem vzponu. Po zadnjih ocenah je bila letna stopnja rasti v obdobju od leta 2010 do 2021 približno 1,66 milijona ton. Ker bodo posledice podnebnih sprememb v svetu vse bolj očitne in tudi dražje zaradi sanacij vse pogostejših in močnejših naravnih katastrof, je potrebno prehod v ogljično nevtralno družbo pospešiti. Pričakuje se, da bosta vetrna in sončna energija skupaj z učinkovitimi rešitvami za shranjevanje energije postala temelj proizvodnje električne energije v številnih panogah. Vendar bo minilo vsaj desetletje in verjetno še dlje, preden bo

shranjevanje energije na ravni omrežja skupaj z vetrno in sončno energijo ter morda izgradnja novih jedrskih proizvodnih zmogljivosti pokrilo vse potrebe po energiji, ki jo danes v svetu proizvedemo iz premoga in drugih fosilnih goriv. Most med sedanostjo in prihodnostjo med drugimi rešitvami predstavlja tudi zamenjava premoga z industrijskimi lesnimi peleti v že obstoječih proizvodnih enotah.

Azija in Evropa, ki sta dandanes že pomembni porabniki industrijskih lesnih peletov, bosta po napovedih strokovnjakov še naprej uporabljali znatne količine. Verjetno bodo sledile druge evropske države, ki iščejo način za znižanje emisij CO₂ zaradi rabe premoga. Poleg tega jim bodo druge države, kot sta Kanada, ZDA in Japonska, verjetno sledile.

Proizvodne kapacitete za izdelavo lesnih peletov niso neomejene. Glavni omejujoč dejavnik pri proizvodnji peletov je surovina. Lesni peleti so praviloma proizvedeni iz ostankov predelave lesa, predvsem žagovine. V kolikor bo predelava lesa na svetovnem nivoju naraščala bo lahko temu sledila tudi proizvodnja lesnih peletov. Pri tem pa bo potrebno vsem državam tudi v prihodnosti zagotavljati stabilnost gozdov in ponor CO₂ v gozdovih.

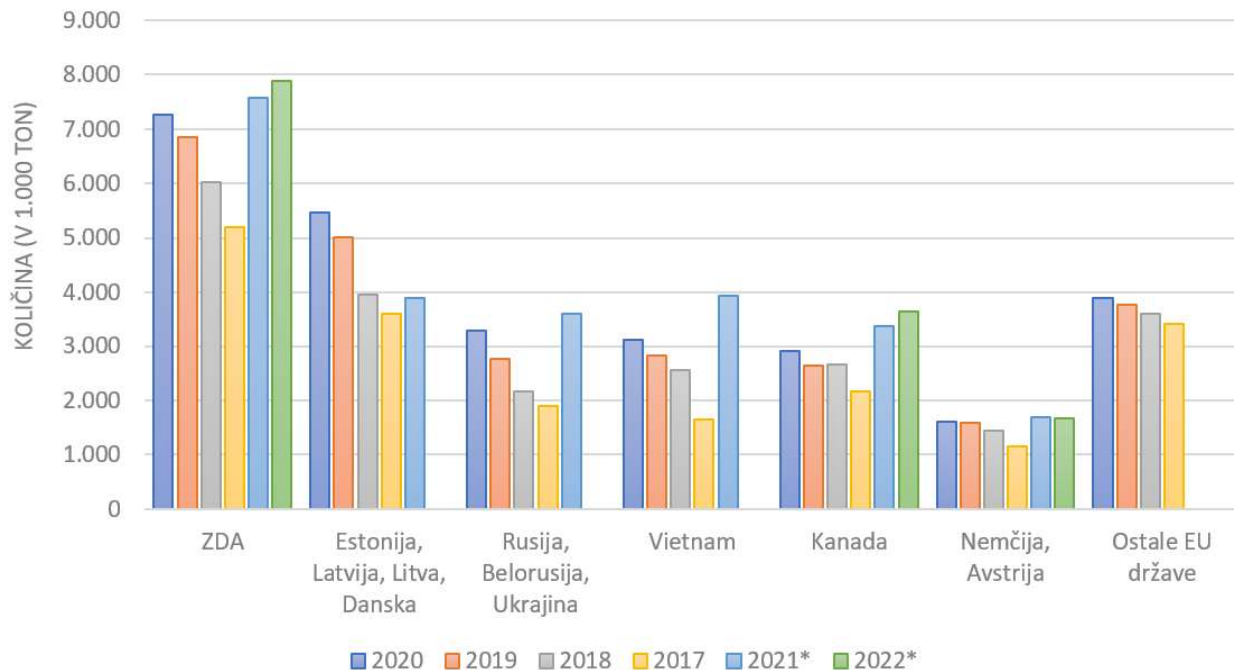
Čeprav bodo lesni ostanki še naprej pomembna surovina za proizvodnjo peletov, zlasti v severni in zahodni Evropi, v prihodnosti ne bodo zadostovali za zadovoljitev povpraševanja po tej vrsti lesnih goriv. Potrebni so/bodo novi viri surovine, največji potencial za povečanje proizvodnje peletov pa imajo sečni ostanki in energetske rastline.

Slika 1: Glavni viri surovine za proizvodnjo peletov (vir: GWMI)

Izvoz lesnih peletov po svetu v zadnjih letih narašča in bo po napovedih naraščal tudi v prihodnjih

letih. Glavne države izvoznice te vrste proizvodov so ZDA, Vietnam, Kanada, Rusija, od evropskih držav pa Latvija, Danska in Estonija (slika 2). V letu 2020 je bilo izvoza lesnih peletov iz ZDA 7,3 milijonov ton, iz Baltskih držav in Danske 5,5 milijonov ton, iz Rusije, Belorusije in Ukrajine pa 3,3 milijonov ton. S 3,1 milijoni ton sledi Vietnam, 2,8 milijonov ton peletov je v letu 2020 izvozila Kanada. Avstrija in Nemčija skupaj, sta v letu 2020 izvozili 1,6 milijonov ton peletov, ostale evropske države pa 3,9 milijonov ton od česar 16 % predstavlja izvoz iz Portugalske.

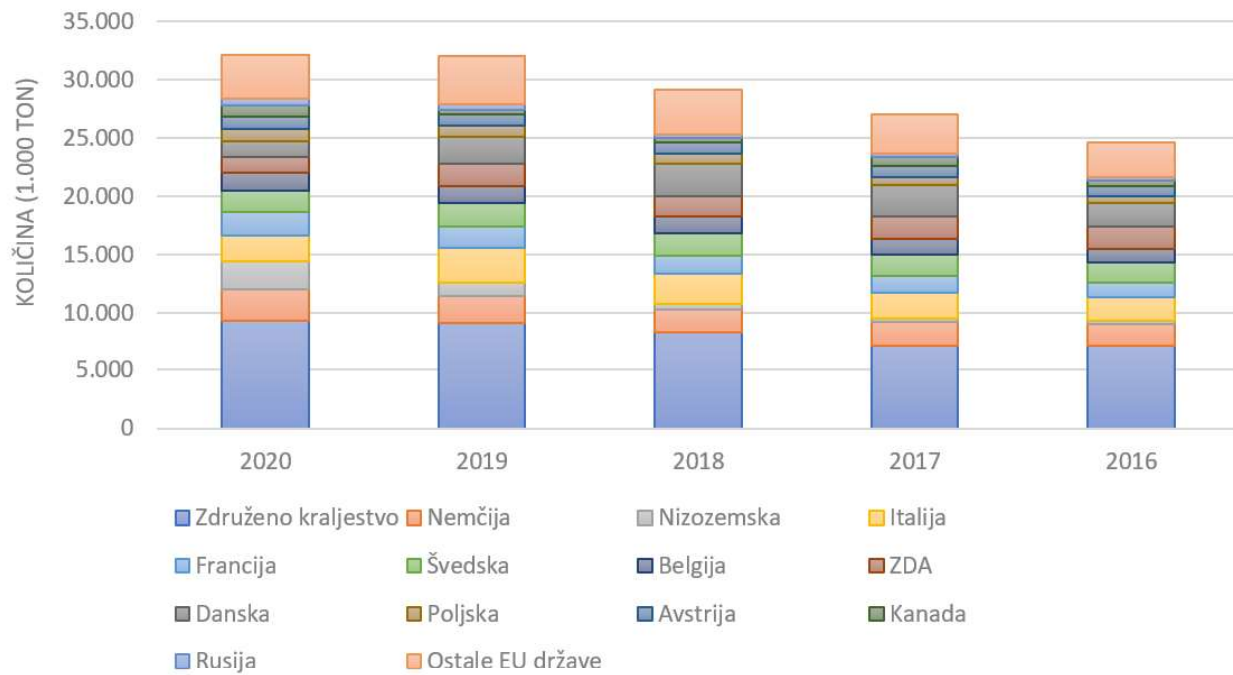

Slika 2: Izvoz lesnih peletov v izbranih državah v obdobju 2017–2020 ter ocenjene napovedi za leti 2021 in 2022 (v tisoč tonah) (vir: UNECE)

* za nekatere države podatki za leto 2022 niso dostopni

Ocenjeno povpraševanje po lesnih peletih naj bi se v obdobju 2010 do 2022 povečevalo v povprečju za 1,75 milijona ton pelet letno. V kolikor se bodo uresničile napovedi ZDA, Nemčije in Japonske, naj bi se letno povprečno svetovno povpraševanje po peletih do leta 2027 povečevalo za 3,73 milijona ton in bi v letu 2027 znašalo več kot 45 milijonov ton. Največje povečanje povpraševanja pričakujejo na Japonskem, saj naj bi se po napovedih povečalo iz 2,8 milijona ton v letu 2021 na 9,7 milijona ton v 2027. Trenutne svetovne kapacitete za proizvodnjo peletov naj bi bile tako presežene že leta 2023, ko bi povpraševanje preseglo ponudbo za več kot 2 milijona ton.

Velik porabnik lesnih peletov je Združeno kraljestvo, katerih poraba je v letu 2020 znašala 9,4 milijona ton. Izmed evropskih držav sledi Nemčija, z letno porabo čez 2,6 milijona ton, sledi Nizozemska, katere poraba je v letu 2020 znašala 2,4 milijona ton. Dobrih 2 milijona ton porabe peletov sta v letu 2020 imeli še Italija in Francija. ZDA je ena od redkih držav, pri kateri se je v letu 2020 poraba peletov zmanjšala v primerjavi z leti prej; v letu 2020 je le ta znašala 1,4 milijona ton (-30 % v primerjavi z 2019).

Slika 3: Poraba lesnih peletov v izbranih državah v obdobju 2016–2020 (v tisoč tonah) (vir: UNECE)

Napovedovanje vpliva svetovnega trga in primanjkljaja peletov na globalni ravni, na lokalni slovenski trg s peleti, je nevhaležno. Dejstvo je, da se bo po napovedih povečal izvoz peletov in posledično se cene peletov lahko zvišajo. Z rednim spremljanjem cen lesnih peletov na slovenskem trgu, ki ga izvajamo že od leta 2011 ugotavljamo, da so cene peletov pri nas dokaj stabilne (cene so objavljene na: <https://wcm.gozdis.si>). Slovenski trg lesnih peletov se razlikuje tudi v tem, da so glavni uporabniki peletov gospodinjstva in manjši sistemi za ogrevanje, njihova ocenjena poraba je bila 200.000 t (l. 2020). Večjih porabnikov industrijskih peletov pa trenutno nimamo. Pojavljajo se sicer ideje o sosežigu oziroma celo menjavi lignita v termoelektrarni in toplarni Šoštanj z lesom. V primeru menjave lignita z lesnimi peleti bi po naših ocenah letno porabili več kot 2,6 milijona t lesnih pelet, kar je za več kot desetkrat več od porabe peletov v letu 2020.